

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 11. julija 1860.

Besedica o kompostih ali konfosih, kakor jim kmetje pravijo. *)

Komposti ali konfosi so dolgi kupi skup nametane zemlje, ktere posebno gospôda po lutmerških gorica napravlja, da več let ležé in da bi tako zemlja sperhnela in se popravila; potem ž njo gorice gnojijo in popravljajo. Nekteri še tudi med zemljo devajo gnoj, rožje ali venik in druge reči, da bi se zemlja zboljšala. Taki konfosi so včasih stari in več let ležijo zunaj slabih in zapuštenih goric. Nekteri tudi z gnojem tako delajo in ga dajo v kaki jami vkup nametanega perhneti, da ga potle celó malo v gorice pride.

To se po pravici pravi: Lačnemu jéd za voglom pripravljati, češ: Čakaj! to boš dobil čez tri ali pet dni.

Ako zemlja in gnoj njivi berž hasne, in se zemlja brez vkupmetanja na njivo vozi, tedaj tudi v goricah pri tersu more berž hasniti, da je ni treba na kup metati. Umen gospodar tega ne dela, ker vé, da je brez haska; marveč si v jeseni toliko zemlje nakopa ali vkup nameče, da jo pozimi, kadar je zmrznjena, ložej nakoplje in v gorice nosi. Pravega konfosa pa ne stavi in si ne dela zgube in stroškov zastonj.

Lačnemu se mora hitro jesti dati; če ne, onemore. Tako more naravnost tudi v gladne, slabe in zapuščene gorice včasih zemlje in gnoja nositi in hitro pomagati, ako hoče, da si opomorejo in rodijo. Zakaj skušnja uči, da zemlja pri tersu, če je kakhte božen, jako pomaga in hasne, če je le ters zasipan, in ravno tak tudi gnoj. Naj zemlja in gnoj le pri tersu perhni in hasek daje; da rožje zraste, se ters pogroba in gorica popravi, nikar naj pa zvunaj gorice zastonj ne leži in sperhni brez haska.

Pogostoma se vidijo po velikih goricah jako zapušeni vinogradi, redek, star, slab ters; poleg vinograda pa stari, goli, božni konfosi ležati. Ako se takemu staremu, slabemu tersu ne pomaga z zemljo ali z gnojem, pozimi zmrzne, spoka od mraza in merzlega vetra, se posuši in pogine.

Kakor gorice poleg konfosov v nič pridejo, tako tudi konfosi dolgo let ležeči celó oslabijo, da še trava več po njih ne raste, namesto da bi se popravili, čeravno gnoj v nje mešajo. Kakor na njivi gnoj dalje ne terpi in ne hasne kakor samo dve leti, da se mora vdrugič gnojiti, tako tudi na konfosih gnoj oslabi, ker ga veter in sonce presuši,

da čez leto postane celó slab. Zato tudi tretje leto že celó slaba trava na njih raste. Ako so konfosi v kaki jami, v senci ali pri bregu nametani, se bolji ohranijo, pa za take ni povsod prilike.

Nehasek in zguba pri konfosih je mnogotera:

1) Zemljo vkup metati in konfose delati, je delo zastonj; 2) eno delo je več, in plačilo delavcov je zgubljeno; 3) ako se gnoj vmes deva, je zguba še večja, ker je gnoj drag; 4) konfosi morajo več let ležati, se posušijo in sperhnejo brez haska; slaba gorica pa poleg njih strada in glada, in celó v nič pride; 5) zemlja njih skoro nič boljše k tersu ne pride, in še slabša, kakor da bi naravnost celino ali tratnico in perst v gorice nosili, če se ravno na kupu perve dve leti močna vidi, dokler gnoj še v nji ne sperhne in trava moči iz nje ne potegne; ker se zdaj dalje po goricah raznosi, malo take zemlje k vsakemu tersu pride in nič bolje ne pomaga, kakor da bi jo naravnost v gorice nanosili; 6) na kratek čas konfose delati, je delo zastonj, dolgo jih ležati pustiti, je pa škodljivo za konfos in gorice; zato je najboljšo, zemljo in gnoj berž v slab vinograd dati, ker lačnega ne smemo z gladom trapiti, sicer celó onemore; 7) in če bi se zemlja ravno kaj popravila, je že to velik kvar, da gorice morajo dolgo pomoči čakati. Koliko slabega tersa bi se znalo v totem času, kadar konfos zunaj gorice zastonj perhni, popraviti? Veliko starega in slabega tersa je v totem času pozeblo, se posušilo in pod zlo prišlo, ki bi bil ostal, da bi le bil poprej pomoči dobil.

Kmet konfosov ne dela, temuč naravnost zemljo in gnoj v vinograd nosi; zato pa so večidel njegove gorice, če je delaven in skerbni, boljše in rodovitniše, kakor marsiktere gosposke. Š.

Za bčelarje kaj.

(Da mravlje ne lazijo v bčelnjak), svetuje neki star bčelar to-le: Apna, ki je pod milim nebom (na ljuftu) v prah razpadlo, potresi okoli bčelnjaka in pod bčelnjak in ga polij s človeško scavnico, ki je že nekoliko dni stala. Vse mravlje bojo kmali zginile potem in novih se ne bo prikazalo.

Za domače potrebe kaj.

(Da se mleko ne zagriže), dobro pomaga, ako v mleko spod krave (frišno mleko) kaneš nekoliko kapljic frišnega hrenovca, to je, iz hrena ravnokar izprešanega soka, in vse skupaj dobro pomešaš. Na južnem Rusovskem, kjer imajo poleti okoli 45 C. gradov toplote, ravnaajo vsi kmetje tako in varujejo mleko, da se jim ne zagriže in skisa.

(Nadležne muhe pregnati), svetujejo Hircelnove bukve sledeči pomoček: Ako hočeš iz sobe ali kuhinje muhe pregnati, zapri oknja in vrata, pa deni na žerjavico bučnega perja in pokadi s tem dimom kuhinjo ali sobo (hišo). Če imaš kakega tička v sobi, deni ga za ta čas ven, pa tudi ti ne bodi takrat v hiši, ker po tem dimu glava boli.

*) Ta sostavek ni tako razumeti, kakor da bi grajal komposte v obče, ker skušnje so poterdile, da dobro napravljeni komposti so koristni zakladi premožnih gospodarjev. Naš gospod pisatelj graja le napačno napravljene, prestare in pa takih gospodarjev, kateri imajo ngrade lačne, to je, take, katerih že več let ni doletelo nič plodnega gnoja. Če pa je gospodar dal njivam, senošetim in nogradom potrebnega gnoja, pa ima poleg tega še mnogo nesperstenene šare, plevéla, cestnega blata itd., jo bo pač prav opravil, ako to zmes spravlja na kup (konfos), ki ga včasih z gnojnico polije, da se vse dobro spersteni in rodovitno napravi, cestno blato navzame plodnih drobcev itd. Taki komposti so potem pravi zakladi vsakega gospodarja, veliko vredni, in zlata svetinja umnega kmetovavca. Vred.